

Слота О. В.

група АМ–42 (Тернопільський національний
педагогічний університет імені Володимира Гнатюка)
Науковий керівник – канд. пед. наук, доцент Серняк О. М.

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ АУДИТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ КОМПЛЕКСУ ПІСЛЯ-ТЕКСТОВИХ ВПРАВ

У сучасному глобалізованому швидкоплинному світі виникає потреба у швидкому сприйнятті усного іншомовного мовлення та розумінні почутого. Засвоєння та розуміння іноземної мови неможливе без аудіювання, оскільки цей вид діяльності є важливою частиною іншомовної комунікації. Іншими словами, аудіювання можна справедливо вважати основою спілкування, оскільки від цієї базової структури залежить і говоріння, і читання, і письмо. Вищезазначене передбачає необхідність удосконалення у тих, хто вивчає іноземну мову, навичок аудіювання.

Метою статті є спроба розглянути особливості формування іншомовної аудитивної компетентності учнів із застосуванням комплексу після-текстових вправ.

Сучасна методика навчання іноземних мов трактує аудіювання як комплексну мовленнєву розумову діяльність, яка дає їй можливість розуміти інформацію в акустичному коді, зберігати її в пам'яті (чи на письмі), відбирати й оцінювати її згідно з інтересами чи поставленими завданнями, ґрунтується на природних здібностях людини і вдосконалюється у процесі її розвитку [1, с. 320].

В залежності від поставлених завдань та характеру розуміння іншомовного висловлювання розрізняють наступні види аудіювання:

- аудіювання з частковим розумінням тексту (**Listening for Specific Information**). Це вибіркоче аудіювання, яке передбачає виокремлення з мовленнєвого потоку необхідної інформації, яка цікавить слухача, ігноруючи все зайве. Наприклад, важливі аргументи, деталі, ключові слова.
- аудіювання з розумінням основного змісту тексту (**Listening for Gist (Global Listening)**). Цей вид аудіювання передбачає обробку смислової інформації з метою розмежування відомого від невідомого, головного від другорядного. Мета полягає у розумінні основного змісту тексту, тому незнання окремих сів не заважає слухачеві зосередитися на сприйнятті найважливішої інформації, а не на деталях.
- аудіювання з повним розумінням тексту (**Intensive Listening/for Detail**) передбачає сприймання і розуміння на слух переважної більшості деталей, необхідних для розуміння всього аудіо-повідомлення. У ході прослуховування учнів налаштовують на такі завдання як готовність до переказу тексту з детальним викладом змісту, відповіді на запитання до всіх фактів, складання детального плану, завершення тексту, придумування додаткових фактів [3, с. 82].

Методисти наголошують, що формування іншомовної аудитивної компетентності учнів передбачає дві стратегії: низхідну або «зверху вниз» і висхідну або «знизу вверх».

Низхідні стратегії зорієнтовані на попередній розвиток фонових знань з відповідної теми, ситуації чи контексту, а також специфіки і лінгвістичних особливостей повідомлення для прослуховування. Отримані попередньо знання активізують уявлення слухача про характер аудіо-текстового фрагменту, а саме інформацію, повідомлену у ньому. Це допомагає слухачеві інтерпретувати зміст повідомлення та передбачати його розвиток. Водночас, низхідні стратегії спрямовані на розвиток умінь визначати основну думку повідомлення, прогнозувати можливий перебіг подій, робити висновки, підсумовувати прослуханий матеріал.

Висхідні стратегії зорієнтовані власне на текстовий фрагмент. Слухач зосереджує увагу на змісті повідомлення, а саме на інтерпретації значення звукових комбінацій, слів,

граматичних структур тощо. Висхідні стратегії спрямовані на розвиток умінь детального сприйняття інформації, розпізнавання когнітивних елементів та змін порядку слів у реченні [2, с. 115].

У процесі формування аудитивної компетентності вчитель іноземної мови використовує декілька типів вправ, необхідних у роботі з аудіотекстом зв'язкового характеру: перед-текстові, текстові та після-текстові завдання.

Вправи, що виконуються перед початком прослуховування (pre-listening), значним чином впливають на процес сприйняття іноземної мови. Вони сприяють створенню в учнів мотивації до прослуховування тексту певного змісту, зняттю мовних (лексичних, граматичних і фонетичних) труднощів, знімають психологічну напругу, покращують рівень розуміння мови.

Що стосується текстових (while-listening) вправ, вони повинні бути спрямовані на максимальне полегшення розуміння аудіо-повідомлення і впорядковані таким чином, щоб дати учневі можливість вже на етапі першого прослуховування скласти загальне уявлення про зміст, в той час як повторне прослуховування вимагає більш детальної зосередженості на деталях.

Після-текстові (post-listening) вправи, виконуючи подвійне завдання перевірки розуміння змісту і аналізу мовленнєвого матеріалу, є не менш важливими у формуванні іншомовної аудитивної компетентності учнів. [4, с.72-76]

Розглянемо низку вправ означеного типу, які, на наше переконання, сприяють активізації аудитивної компетентності, підвищуючи рівень змістового наповнення іншомовного спілкування, вдосконалюючи лексичні, граматичні та мовленнєві навички учнів.

1. Після-текстова вправа **Check and Summarizing** є найпоширенішою, адже вона використовується для перевірки розуміння аудіотексту. Це можливо зробити усно або письмово, попросивши учня узагальнити почуту інформацію.
2. Вправа **Discussions** націлена на проведення короткої дискусії на основі теми, яка розгортається в аудіюванні. Вона має бути досить цікавою, щоб надихнути учнів на дискусію та нові коментарі.
3. Вправа **Information Exchange** вимагає від учнів максимального зосередження та уваги. Деяким учням пропонується послухати один уривок аудіотексту, а іншим – наступний уривок. Після чого, вони обмінюються інформацією між собою і переконуються, що вони розуміють повідомлення, яке передбачалось в аудіюванні.
4. Після-текстова вправа **Synonyms and Antonyms** полягає у розширенні словникового запасу учнів. Спочатку їм пропонується послухати аудіо-текст, а потім підібрати низку синонімів та антонімів до слів з прослуханого аудіо-тексту, поданих на дошці. Закінчивши, учні можуть об'єднатися в групи та поділитися своїми знахідками з іншими.
5. Вправа **Disappearing Dialogues** передбачає розвиток навичок критичного та креативного мислення. Основним критерієм цього завдання є пропуск частин аудіювання. Учні повинні заповнити пропуски фразами, які вони пам'ятають з прослуханого аудіо-запису, або іншими виразами, які можуть вписатися в прогалини у прослуханому аудіо-тексті.
6. Після-текстова вправа **Test your Classmates** полягає у співпраці учнів у парах чи групах. Зміст цього завдання полягає в тому, що учні готують набір запитань, на які має відповісти їхній однокласник. Це може бути вікторина з декількома варіантами відповідей, запитання з короткою відповіддю або правдиві чи хибні твердження. Альтернативою для цієї вправи може бути використання онлайн програми для створення вище перерахованих завдань.
7. Вправа **Problem Solving** застосовується з наміром розв'язати проблематичне завдання, на кшталт вирішення моральної дилеми чи розгадування таємниці, спонукаючи учнів уважно слухати аудіо-запис.

У процесі виконання означеного комплексу після-текстових вправ учні вчать слідувати за ходом та розвитком думки в іншомовному повідомленні, вміти адекватно приймати інформацію, виділяти в тексті ключові слова, виокремлювати певні факти, розуміти зміст прослуханого тексту, а головне, набувають навичок, які є важливі для подальшої іншомовної комунікації.

Як висновок, можемо стверджувати, що формування іншомовної аудитивної компетентності є важливою складовою процесу формування іншомовної комунікативної компетентності учнів та студентів. Застосування вчителем розмаїття вправ, після-текстових зокрема, сприяє підвищенню рівня сприймання іншомовного мовлення, а відтак, підвищенню рівня іншомовного спілкування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика. Ленвіт, 2013, с. 590.
2. Мартинюк О. В. Стратегії формування іншомовної аудитивної компетентності студентів на заняттях з практичного курсу англійської мови. Хмельницький. 2013, с. 394.
3. Холод І. В. Методика викладання англійської мови: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Умань : Візаві, 2018, с. 165.
4. Яковлева О. И. Методические аспекты обучения аудированию. Гуманитарные науки. 2012. №2(6), с. 72–76.

Сороката Ю. О

група АМ–43 (Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка)
Науковий керівник – канд. філол. наук, доцент Олійник І. Д.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ НАЗВ АНГЛІЙСЬКИХ КІНОФІЛЬМІВ

Кінофільм – це своєрідний культурний феномен, що відображає соціокультурні пріоритети суспільства, а також спосіб формування картини світу як окремої особистості, так і лінгвокультурного суспільства загалом. Досить часто саме фільм є головним джерелом і засобом створення образу іншої культури. А популярність, як правило, того чи іншого фільму залежить від його назви, яка є своєрідним орієнтиром під час вибору фільму. Назва будь-якого фільму відіграє важливу роль у правильному розумінні та сприйнятті сюжету. Вона несе певну функцію стиснення змісту всього фільму в коротку фразу. Більше того, ця фраза повинна давати уяву глядачеві про жанр фільму, натякати на зміст та врешті-решт привертати увагу.

Назва фільму – ключ до інтерпретації фільму, згідно з ним глядач формує власний прогноз щодо змісту кінострічки ще до її перегляду. Процес перекладу кінофільмів потрібно розпочинати з аналізу сюжету кінострічки й зіставлення його із заголовком, установивши мету його застосування. Назви фільмів, як показує практика, зазвичай не перекладаються ідентично до оригінальної назви, за винятком фільмів, що містять власні імена, топоніми та інколи й терміни, під час перекладу яких використовуються прямі еквіваленти.

Основні стратегії перекладу назв фільмів це – прямий переклад, трансформація назви, заміна назви фільму. Транскрипція, транслітерація, розширення назви, опущення – це прийоми перекладу назв. Жанрова адаптація, є тактикою перекладу назв. Тому під час перекладу назв фільмів актуальною проблемою для перекладача залишається правильний вибір трансформації, за допомогою якої перекладач доносить до глядача певну насичену інформацію, а саме – назву. Це надає можливість зрозуміти загальну сюжетну лінію та викликає достатньо заінтригованості, необхідної для виникнення бажання переглянути певну кінострічку. Комісарів В. Н. виділяє найбільш загальні і поширені прийоми: переміщення, додавання і опущення лексичних одиниць в процесі перекладу.